

**DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT**

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget, 0026 Oslo

Vår ref
16/90-

Dato
19.01.2016

**Vedr. sak om forholdet mellom politisk ledelse og embetsverket i
Samferdselsdepartementet**

Det vises til brev av 12. januar 2016 fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Innledning

Vårt demokrati er kjennetegnet av at vi har et partipolitisk nøytralt embetsverk med høy integritet og faglig tyngde. Jeg er helt enig i det Kontroll- og konstitusjonskomiteen skriver - at embetsverket skal "kunne tjene enhver regjering uavhengig av partisammensetning." Komiteen tar i sitt brev av 12. januar 2016 opp et kjernespørsmål om forholdet mellom embetsverk og politisk ledelse i et departement. Dette er en problemstilling som til tider kommer opp i det offentlige ordskiftet og som statsråder har en løpende dialog om praktiseringen av med sitt embetsverk. At forståelsen og praktiseringen av dette er noe som utvikler og endrer seg over tid, er også belyst i ulike akademiske arbeider. Det finnes mange gråsoner som det er viktig å diskutere for å sikre at embetsverkets politiske nøytralitet opprettholdes.

De spørsmålene komiteen har reist, dreier seg dels om slike prinsipielle spørsmål og dels om konkrete personalforhold. Jeg finner det ikke riktig å gå dypere inn i de personalmessige sidene ved saken enn det som er nødvendig for å besvare komiteens spørsmål, og ber om forståelse for det.

Jeg vil for ordens skyld understreke at den administrative løsningen som er avtalt med kommunikasjonssjefen verken er avskjed etter tjenestemannsloven eller omplassering etter lederlønnssystemet i staten. Denne saken dreier seg ikke om en tjenesterettslig reaksjon, men om en avtale inngått 27. oktober 2015 om en minnelig løsning om videre tilsettingsforhold for

kommunikasjonssjefen. Hun har hatt bistand fra advokat, dekket av Samferdselsdepartementet. Avtalen er verken utfordret ved at kommunikasjonssjefen eller hennes advokat har krevd reforhandling, eller ved at det er stilt krav eller fremmet ønske om å fortsette i sitt arbeid i Samferdselsdepartementet.

Jeg oppfatter at Kontroll- og konstitusjonskomiteens spørsmål baserer seg på en artikkelserie i Dagens Næringsliv (DN), som starter med et forsideoppslag med overskriften "*Nektet å hjelpe FrP, ble fjernet*" 19. desember 2015. Jeg mener dette er en påstand det ikke er hold i, og jeg vil i det videre forsøke å belyse dette.

1. Hadde statsråden og tidligere kommunikasjonssjef ulike tolkninger av hva som var partipolitisk, og har statsråden ønsket å definere slike oppgaver annerledes enn tidligere departementsråd og kommunikasjonssjef?

Da jeg tiltrådte som statsråd i Samferdselsdepartementet, hadde departementsråd Hildrum en god gjennomgang av rollefordelingen mellom embetsverket og politisk ledelse samt grensene mot partipolitikk. Dette har jeg lagt til grunn i mitt virke. Jeg har ansett respekt og forståelse for hverandres roller som viktig. Politisk ledelse har underveis også bedt om informasjon om etablerte rutiner og om råd med hensyn til hva som må betraktes som oppgaver som politisk ledelse selv må håndtere. Jeg opplevde at det var en felles god forståelse av hva som var partipolitiske oppgaver og hva som var statsrådsoppgaver. Jeg anser partipolitisk kontakt/partiarbeid som et ansvar for politisk ledelse.

Når DN 19. desember 2015 gjengir tidligere departementsråd Hildrums notat med følgende utsagn: "*Jeg oppfattet dette gjennomgående som et ønske om mer partipolitisk bistand [....]*", stiller jeg meg undrende til dette fordi hun ikke tok det opp med meg i den perioden vi to samarbeidet. Jeg vil understreke at jeg verken ønsker eller har behov for at embetsverket skal bidra med "partiarbeid".

I DN's artikkelserie fremstilles det som uvanlig at embetsverket bistår i planlegging og gjennomføring av en statsråds offisielle besøk i en kommune. I en kronikk i DN 11. januar 2016 skriver derimot Eivind Dale, departementsråd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet med ansvar for forvaltningspolitikken og statens arbeidsgiverpolitikk at "*Hvis en statsråd besøker en kommune, er det helt greit at embetsverket i departementet kontakter kommunen. Det gjelder også ordfører som kommunens øverste leder. Det faller utenfor embetsverkets rolle å gjøre avtaler med lokale partilag for å lage et arrangement. Dette skal skje via politisk ledelse.*"

I mitt daglige arbeid er dette en praksis jeg legger til grunn, og som også lå til grunn i arbeidet med den omtalte E6-turen. Som det fremkommer av DN's artikler, ønsket kommunikasjonssjefen ikke å kontakte ordførere i kommuner eller fylker. Grensedragnings som kommer frem i Dales kronikk, ble altså tolket annerledes av kommunikasjonssjefen.

Hensikten med turen var en befarings av E6. Det ble kjørt ca 3200 km på totalt ni dager. Vi besøkte mange titalls kommuner, politiske ledere for sju fylker, Sametinget, underliggende etater, en rekke vei- og jernbaneprosjekt, havner og flyplasser. Vi avholdt også folkemøter og

innspillmøter og var med på telekomrelaterte aktiviteter. En rekke møter ble avholdt i leiebilen, som fungerte som rullende kontor. Mange bedrifter og organisasjoner bistod på transportetapper på deler av strekningen og fikk på den måten vist frem sin arbeidshverdag og utfordringer.

I DN's artikkel av 19. desember 2015 blir E6 turen brukt som bevis på at embetsverket ble bedt om å gjøre partiarbeid. Det står: "*I følge Hildrum var det særlig "manglende vilje til å kontakte partilag og ordførere fra Frp for å avtale møter og "events" underveis som var problemet.*" I tillegg står det at "*Storli mente det ville være feil av departementet å etterkomme statsrådets ønske om å kontakte ordførere og Frp-lag for å planlegge arrangementer underveis.*"

Den 23. desember 2015 har DN et oppslag hvor det omtales en e-post, datert 16. juni 2014 (vedlagt i sin helhet). DN mener e-posten viser at jeg har bedt kommunikasjonsavdelingen om bistand til partiarbeid.

La meg først understreke at jeg var og er enig i at embetsverket ikke skal kontakte FrP-lag. Denne rolleforståelsen bekreftes i nevnte e-post (16.juni 2014), hvor politisk rådgiver skriver at "*jeg holder kontakten med partiene lokalt*". FrP hadde for øvrig ikke ordførere i noen av kommunene langs reiseruten.

I e-posten ble det bedt om bistand bl.a til å kontakte Oppdal kommune, Oppland Fylkeskommune og Lillehammer kommune for å avklare en del praktiske forhold. Ordførerne i disse kommunene/fylkeskommunen omtales i DN's artikkel som "lokalpolitikere". La meg presisere at disse var ordførere tilhørende Arbeiderpartiet og ikke lokale Frp-politikere.

Jeg vil også påpeke at denne e-posten gikk både til mitt forværelset og til kommunikasjonsjefen. DN's artikkel omtaler den derimot kun som e-post til Storli og utelot altså mitt forværelse.

Jeg kan ikke se at det fra vår side har skjedd noe brudd med de linjene vedrørende arbeidsdelingen mellom politikere og embetsverk som Eivind Dale trekker opp i sin kronikk (se sitat over), og som er i overensstemmelse med skillelinjene tidligere departementsråd Hildrum slo fast overfor oss.

La meg gjøre oppmerksom på at tidligere departementsråd Hildrum selv skrev følgende på departementets intranett (vedlagt):

"Når det gjelder kommunikasjonsavdelingene i departementene er gråsonene tydelige og må håndteres daglig. Er det for eksempel "partipolitisk aktivitet" hvis en ansatt i en kommunikasjonsavdelingen følger statsråden i et åpent møte som er arrangert av partiet? Tja, ikke hvis statsråden er der som statsråd, da har han krav på den bistand en statsråd skal ha."

Dette viser behovet for å være bevisst slike grensedragninger. Jeg har dog hatt som holdepunkt at embetsverket ikke deltar på partiarrangement, verken lukkede eller åpne.

2. Hvordan ser statsråden på skillet mellom politisk ledelse og embetsverket?

I kronikken til Eivind Dale står det følgende:

"En statsråd kan be embetsverk om å gi en faglig vurdering av en problemstilling, samt formidle faglige analyser og regjeringens politikk på en pedagogisk og forståelig måte. For eksempel kan statsråden be embetsverket sammenstille departementets budsjetter eller andre tall for ulike regjeringsperioder. Dette er grunnlag som politisk ledelse kan bruke i debatter med andre partier, men embetsverket skal for eksempel ikke bistå med å karakterisere andre partiers politikk."

I samme kronikk skrev han følgende:

"En statsråd er både departementssjef og partipolitiker. Og embetsverket skal bistå departementssjefen, ikke partipolitikeren. Embetsverket skal bistå i å utvikle, gjennomføre og formidle regjeringens politikk – ikke partiets."

Dette er en rolleforståelse som jeg slutter meg til.

Tidligere departementsråd Hildrum kommuniserte tydelig at embetsverket var et faglig sekretariat for statsråden i arbeidet med å gjennomføre og kommunisere regjeringens politiske plattform og ikke et politisk sekretariat. Dette har vært tydelig siden jeg ble statsråd.

Jeg har også opplevd embetsverket som svært bevisst på denne rolleforståelsen, og mener den har vært gjensidig fra meg. En grunnleggende problemstilling er naturlig nok spenningsfeltet mellom embetsverkets lojalitet til statsråden og hensynet til partipolitisk nøytralitet og faglig uavhengighet. Embetsverket skal lojalt og konstruktivt være en medspiller for statsråden, samtidig som det skal ivareta hensynet til partipolitisk nøytralitet. Embetsverket skal således jobbe for å fremme den til enhver tid sittende regjeringens politikk, og samtidig kunne arbeide for en hvilken som helst annen regjering. Det må forventes at embetsverket legger fram sine vurderinger etter beste faglige skjønn og samtidig lojalt følger opp statsrådens intensjoner og beslutninger både ved forberedelse av politiske markeringer og ved iverksetting av politikken.

3. Skyldes det faktum at kommunikasjonssjefen ble omplassert utelukkende andre forhold enn det tidligere departementsråd Hildrum i sitt notat kaller "et ønske om mer partipolitisk bistand"?

Kommunikasjonssjefen har, som det framgår innledningsvis, ikke blitt omplassert etter lederlønnssystemet. Det er inngått avtale om en minnelig løsning med departementet. Denne administrative løsningen har sitt utspring i samarbeidsproblemer og misnøye med leveranser fra kommunikasjonssjefen. Som det framgår av svar på foregående spørsmål, har partipolitisk bistand fra min side, ikke vært noe tema i denne saken.

Mener statsråden i så fall at det som fremkommer i notatet er grunnløst?

Jeg mener det som er referert fra Hildrums notat er grunnløst i den grad det impliserer at det ble bedt om partipolitisk bistand. Vi har hatt en ryddig dialog om rutiner og rolleforståelse om

slike spørsmål, hvor jeg har lagt vekt på å følge Hildrums gode råd. Men det var samarbeidsproblemer med leder av kommunikasjonsavdelingen og dette ble fra min side tatt opp flere ganger med Hildrum, noe som er bekreftet i referater fra Hildrums notat i pressen.

4. Har statsråden bedt om partipolitisk bistand fra kommunikasjonsavdelingen?

Nei, jeg mener jeg ikke har bedt kommunikasjonsavdelingen - eller embetsverket for øvrig - om den type bistand. Jeg anser ikke kontakt med ordførere i forbindelse med lokale besøk og befaringer som bistand til Frp-arbeid. Jeg fikk heller ikke tilbakemeldinger fra departementsråd Hildrum, i den perioden vi jobbet sammen, om at det jeg ba om var å anse som partipolitisk bistand fra embetsverket. Jeg viser for øvrig til svarene over og mener jeg har holdt meg innenfor den forståelse som Dale og Hildrum har av grensedragningene mot partipolitisk bistand.

Som statsråd har jeg bedt om bistand til å formidle regjeringens politikk. Der er jeg ambisiøs og har klare forventninger om at politikken til regjeringen på mitt område, ett av regjeringens hovedsatsningsområder, skal formidles aktivt og godt ut i samfunnet. Dette skjer gjennom å håndtere pressehenvendelser, koordinere utarbeidelse av faktagrunnlag, utarbeide talepunkter, leserbrev og pressemeldinger, være aktiv på sosiale medier, følge med på sektorrelevante debatter og komme med forslag til budskap og markeringer fra meg som samferdselsminister i mange kanaler.

I samarbeidet med kommunikasjonsavdelingen om utarbeiding av pressemeldinger, har jeg vært opptatt av å få frem regjeringens politiske budskap. Jeg har ønsket å sette tall og fakta i en kontekst som viser utvikling over tid, for eksempel nivå på bevilgninger eller utvikling i vedlikeholdsetterslep.

Som nestleder i FrP har jeg også behov for å formidle FrPs politikk. Dette gjør jeg i samarbeid med øvrig politisk ledelse og benytter meg av egen blogg, Facebook og Twitter. Ingen i embetsverket har brukeradgang til disse. Jeg har heller ikke brukertilgang til departementets sider på sosiale medier.

Samferdselsdepartementet har rutiner for å håndtere henvendelser av partipolitisk art. Disse håndteres av politisk rådgiver.

5. Var statsråden misfornøyd med samarbeidet og leveransene fra kommunikasjonsavdelingen?

Ja, jeg kan bekrefte at det var samarbeidsproblemer og at jeg ikke fikk de leveransene som jeg som statsråd forventet av en kommunikasjonsavdeling. Jeg var ikke fornøyd med de kommunikasjonsfaglige leveransene fra Kommunikasjonsavdelingen under hennes ledelse.

6. Når ble det eventuelt kommunisert fra statsrådets side, og hvordan ble det i så fall fulgt opp i departementet?

Dette ble kommunisert ved flere anledninger til tidligere departementsråd Hildrum både i 2014 og i 2015, og det er referert i pressen fra Hildrums notat "at statsråden tidvis tok dette opp med henne."

Jeg tok også opp denne problemstillingen med min påtroppende departementsråd, da hun etter at hun var utnevnt i mai, hospiterte i Samferdselsdepartementet i to uker i juni.

Jeg har også diskutert omorganisering av avdelingen ved å legge ansvaret for kommunikasjon til de enkelte fagavdelingene.

I kronikken i DN 11. januar 2016 skriver Eivind Dale: *"Statsråden er departementssjef og ansvarlig for alt som skjer i departementet. Det er derfor helt legitimt at en statsråd overfor sin departementsråd gir uttrykk for misnøye med arbeidet som utføres av en avdeling eller en medarbeider i departementet."*

Som Dale skriver videre, *"er det departementsråden som normalt finner løsninger når en statsråd tar opp misnøye med arbeidet som utføres i en avdeling eller av en medarbeider."*

Hvordan dette ble fulgt opp var en administrativ oppgave for departementsråden og den administrative staben i departementet.

Redegjørelse for leie av bil i forbindelse med E6-turen

Fra ideen om å kjøre E6 fra Oslo til Kirkenes ble unnfanget til turen ble gjennomført gikk det ca. 5 uker. På den tiden var det veldig mye som skulle ordnes, ikke minst praktisk.

Når det gjaldt hvilket eller hvilke kjøretøy som skulle brukes på turen, ble flere muligheter vurdert i samarbeid med Kommunikasjonsavdelingen.

Regjeringsbil var uaktuelt, da jeg ønsket å kunne kjøre strekningen selv, samt ha plass til passasjerer for møter underveis. Jeg vurderte å kjøre min egen bil, men ble frarådet dette. Så kom ideen om å kjøre strekningen med bobil, noe som ville gi oss stor frihet til å "slå leir" der vi måtte ønske og samtidig benytte bilen som møterom.

Det ble satt i gang undersøkelser av mulighetene for å leie både større biler med flere seter og bobil. Bobil var det foretrukne alternativet, men det viste seg vanskelig på få ukers varsel å finne en ledig bobil i starten av sommerferien. Vi fikk tilbud på en bobil registrert for fire personer. Det fant vi ut ble for knapt med sitteplasser, siden vi etter hvert utviklet reisen til å ha møter med gjester mens vi kjørte. Skulle vi bruke bobilen, måtte vi leie en ordinær bil i tillegg for både å ha plass til følge og gjester underveis. Vi var innstilt på å velge denne løsningen, men da bobilutleier i tillegg opplyste om at baksetene i bobilen ikke var godt egnet for langturer, ble det besluttet å skaffe en annen bil.

I prosessen med å leie en bobil, hadde jeg allerede vært i kontakt med en bekjent, daglig leder i StarAutoco (Mercedes Benz-forhandler) Carl Gulbranson, for å få råd om mulige

utleiesteder. Ved første kontakt viste han til at de ikke hadde bobiler i sin portefølje og at det nærmeste alternativet var "minivaner" (demobiler) som kunne leies. Dette ble i første omgang ikke fulgt opp, da vi fortsatt jobbet med en bobilløsning. Da bobilløsningen ble valgt bort, kontaktet jeg Gulbranson på ny. Det var nå bare en uke til turen skulle starte. Jeg oppga kontaktinformasjon til embetsverket og bad dem sørge for å få leid en bil.

I en innledende samtale på telefon mellom en ansatt i administrasjonsavdelingen i Samferdselsdepartementet og en ansatt i StarAutoco ble spørsmål om pris diskutert. Departementet oppfattet at det i samtalen ble signalisert at prisen ikke ville bli så høy, da dette ville være en fin promotering av en ny Mercedes-modell. Dette reagerte selvsagt embetsverket på, og sørget for å få et pristilbud til markedspris. Dette pristilbudet ble sammenlignet med andre pristilbud som forelå, blant annet på en Volkswagen Caravelle 9-seter bil fra Hertz. Etter å ha gått gjennom de ulike alternativene på leiebil, kom Samferdselsdepartementet til at det kunne inngås leieavtale til markedspris.

Det ble inngått en leieavtale med Bertel O. Steen (den aktuelle bilen var tilgjengelig hos denne forhandleren), der det ble presisert at selskapet ikke kunne bruke eventuelle bilder av meg med bilen, for eksempel til reklame, uten forutgående avklaring med departementet. Dette er etter mitt skjønn en helt naturlig og selvsagt avklaring. Kontrakten ble inngått og journalført på vanlig måte.

Med hilsen

Ketil Solvik-Olsen

5 vedlegg